

an
Galský
tolo
kohout
gie
zpívá

ANTOLOGIE
FRANCOUZSKÉ
POEZIE

an

Galský

tolo

kohout

gie

zpívá

Tištěnou knihu si můžete zakoupit na www.ivysehrad.cz

Z francouzských originálů vybral a přeložil Gustav Franci
Vazbu a grafickou úpravu navrhl Vladimír Verner
Redakčně zpracovala Blanka Koutská
Odpovědná redaktorka Marie Válková
E-knihu vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
roku 2012 jako svou 1047. publikaci
Vydání v elektronickém formátu pdf první
podle 1. vydání v tištěné podobě
Doporučená cena E-knihy 274 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
Praha 3, Víta Nejedlého 15
e-mail: info@ivysehrad.cz
www.ivysehrad.cz

Translation © PhDr. Gustav Franci, 2009

ISBN 978-80-7429-272-9
pdf

an
tolo
STŘEDOVĚK
gie

MODLITBA JAKO ŽALOPĚV

Anonym

K tobě, královno na výsostech,
vládkyně na nebi i na zemi,
vysílám úzkostlivý povzdech:
odstraň válečné utrpení.
Horší zlo pro mé srdce není.
Vyjdi mi, prosím, v ústrety,
neb radost v beznadějí se mění,
nedáš-li mi ji, Paní, ty.

Ty všechno dobro dáváš nám,
má milostná a sladká Paní.
Také já hříchy přemáhám,
podpoříš-li mé odhodlání.
Já vím, že smrt bez varování
jednou můj život skončit stačí.
Ta myšlenka mou duši raní,
že denně o pomoc tvou pláči.

Plakat nad sama sebou chci,
neboť jsem byla celé žití
slovy i činy hřešící.
Jdu, Paní má, tě poprositi,
aby u plodu tvého žití,
sladkého syna, prosilas,
aby mi ráčil odpustiti,
oč žádá pokorný můj hlas.

Pokorným hlasem vyprošuji
si, Máti Vykupitele,
u něho vhodnou pomoc tvoji
za díky moje trvalé.
Jsi hrdý zámek na skále,
kam hříšníci se utíkají.
Neposuzuj mě příliš zle
a místo dopřej mi v svém ráji.

Dopřej mi místo, Panno milá,
jež Ježíše jsi nosila,
jemuž jsi dobrou matkou byla,
lampou, jež mu vždy svítila.
Ó, kéž bys hluchá nebyla,
Panno čistá, pro všechny časy
a víc a více těšila
hříšníky dobrotou své krásy.

Ta krása ceny nejvyšší,
jíž ani růže nerovná se,
kéž moji duši potěší,
když potácí se v hříšném čase.
Jen pro ty těžké hříchy zase
já za synem tvým strach mám jít.
I prosím při duše své spáse,
jdi za mě spásu vyprosit.

Spásu, Záštitu milosti,
žádám s rukama sepjatýma.
Učiň, ať hříchy odpustí,
ať věřit mohu v tvého syna,
byť nepřítel mu připomíná,
že milost nezasloužím si.
Vždyť ze smrti strach, jenž mne jímá,
dostatečně mě vyděsí.

Temný děs by mě obklopil,
Paní, v níž láskyplnost sídlí,
neb hřích by si mě podmanil,
pýcha by zbavila mě síly,
bohatství, závist oslabily,
podvody ubíraly cti,
kdyby tvá láska v těžké chvíli
mně nedopřála milosti.

Milost dej srdci, prosím tě,
spolu se stálou pokorou.
Kéž povždy bude dobrotě
otevřeno tvou zásluhou,
kéž cudnost s mírností mu jsou
s klidem a velkomyslností
tvou nekonečnou dobrotou
dány co stálé ctnosti.

Ctnosti, těch je mi zapotřebí,
dej, Matko Boží, ať je mám,
aby tvůj syn, vysoko v nebi,
nepoznal na zemi můj klam.
Vím, že bych hříšným vidinám
podlehla bez tvé laskavosti,
že Bůh jen díky tvým přímlovám
mě přijme ve své společnosti.

V společnosti mé duše, Paní,
ať Ježíš Kristus stále je.
O to tě prosím bez ustání,
v tom je má stálá naděje.
Jeho tělo mi dopřeje,
jestliže přijímat je smím,
vstoupit dokonce do ráje
a navždycky už dlít tam s ním.

S ním advokátů netřeba
až ke smrti se přiblížím.
Mě spasí tvoje přímluva,
jinak se se vším rozloučím.
A jsem-li zmatena, přec vím,
že pouze tvá je onou z cest,
po níž k přístavu dorazím,
kde navždycky bezpečno jest.

Bezpečná cesta cílem je mi.
Zaveď mou duši k tomu konci,
braň mne před zlem prostředky všemi,
prosím tě, Panno všemohoucí.
Tys studánkou věčně se skvoucí,
v níž nitra zbavují se hněvu.
Před koncem zlým chraň duši mroucí,
volám na závěr žalozpěvu.

Amen

KDYŽ PŘIJDE SLADKÝ JARNÍ ČAS

En Guillem de Peitieu

Když přijde sladký jarní čas,
strom listí má a ptačí hlas
v své roztomilé latině
nový verš zazpívati chce.
Tu člověk má mít jediné:
to, po čem touží nejvíce.

Z míst, kde dlí největší z mých krás,
nepřišel list ni posla hlas.
Proto bdí v smutku srdce mé
a vyjít neodvážím se,
dřív než my dva se sblížíme,
jak po tom prahnu velice.

Rozumí naší lásce snáz,
kdo s větví hlohu srovná nás.
Ta, chvějíc se, tkví na stromě,
ať štípe mráz, déšť lije se,
až přijde slunce půvabné
a listy něhou roztřeše.

Já v paměti mám jitřní čas,
kdy mírem válku končilas
a s prstenem přátelství své
jsi dala mi v své světničce.
Dej Bůh, abych se dočkal dne,
kdy směl bych v její suknice.

Nevnímám pomlouvačný hlas,
jenž má mi vzíti přízeň zas.
Vím, jak je slovo záludné,
když od úst k ústům řítí se.
Leckdo se chlubí, my dva ne,
však z lásky máme nejvíce.

KOL LIMOGES VEDLA CESTA MÁ

En Guillem de Peitieu

Kol Limoges vedla cesta má,
když potkám, poutník z neznáma,
manželky pánů Garina
a Bernarda.
Každá z nich v jménu světcově
mi pozdrav dá.

Dí jedna ve své latině:
„Bůh s vámi v naší krajině.
Líbíte se mi nesmírně,
to musím říct,
žel omezenců v světě dnes
je víc a víc.“

Co děl jsem já, teď poslyšte.
Neřek jsem a, neřek jsem bé,
neřek jsem slovo souvislé
a jen jsem mlel:
„Babarian, babarian,
babariel.“

Dí Agnes k paní Ermessen:
„Muž hledaný je nalezen.
Dejme mu, sestro, nocleh jen,
vždyť nepoví,
co chceme s ním, když neslyší
a nemluví.“

Jedna mě pod plášť schovala
a v komnatu svou se mnou šla,
kde pěkný oheň v krbu plá
 ach vydatně.
Já jsem se hřál a předobře
 tam bylo mně.

Kapouny přinesly mi hned
a pěknou porci jsem jich sněd.
Kuchaře nikde nevidět
 jen ženy dvě.
Chléb běloučský a dosti vín
 na stole je.

„Možná, že s chytrákem tu jsme.
Lest malá ať zde rozhodne.
Ihned, sestro má, přinesme
 sem kocoura,
ten určitě nám ukáže,
 zda předstírá.“

Hned přivedly tu potvoru.
Byl velký, s kníry nahoru
a já se zalek nadmíru
 tou setkanou.
Div odvahu jsem neztratil
 i mužnost svou.

Když skončili jsme hodokvas,
svléct musel jsem se v jeden ráz
a daly mi, tam co mám pás,
 tu potvoru.
Pak jedna z těch dvou dala mě
 vplen kocouru.

Za ocas zvíře držela,
cloumala jím jak zběsilá,
že kocour drápy mnoho zla
mi udělal.
Hlas nevydal bych, kdyby mi
i srdce rval.

Dí Agnes k paní Ermessen:
„Sestro, já přesvědčena jsem,
že němý je. Nás čeká jen
už zábava.“
Po osm dní mě hostila
pec ohnívá.

Musel jsem vám to udělat
stopětaosmdesátkrát
a moh jsem při tom potřhat
i výzbroj svou.
Nevíte, jak jsem schvácen byl
tou námahou.

Monete, pospěš! Píseň má
ať dojde k sluchu oběma
manželkám pana Garina
a Bernarda.
A řekni jim, ať zahubí
hned kocoura.

ROZMLUVA

Anonym

Řekněte, pane, co souditi lze
o zrádci, který rozhlašuje všude,
že získal mě dík malé námaze.
To je lež! Bůh za svědka mi půjde!
Zbavte mě ho, kéž skončí neblaze,
ať pouze šibenice pro něj zbude,
ať čeká ho
dědictví jen chudé
pro mrtvého.

– Odpusťte mi, já vím, že sluší se
za to se omluvit, co bylo bludem
a čeho já lituji velice.
Věřte, to byly ďáblovy lsti rudé!
Myslíte však, že někdo věřit chce,
že pro vás trpěl jsem? To sotva půjde!
Milostné jho
navždycky už bude
vám vzdáleno.

Až všichni podvodníci jako vy
poznají, jak má spravedlnost chutná,
až prsty mé je očí pozbaví,
pak žena jediná nebude smutná
a z falešníků ztratí obavy.
Kontrola v lásce nebude už nutná,
neb lásky vrah,
jak každá z žen uzná,
bude mít strach.

ZLE ZPÍVÁ SE

Beatritz de Dia

Zle zpívá se to, co mám zpívat nyní.
Trápí mě ten, jemuž jsem přítelkyní.
Nic v srdci mém jej, věřte, nezastíní,
však pro něj cit můj nebyl dobrodiní
a rozum, krása má mu málo byla.
Tak nezklamali by mě ani jiní,
proti nimž bych se vskutku provinila.

Já touto útěchou, příteli, žiji:
nejenže zášť mé srdce neopíjí,
víc planu k vám než Seguin k Valencii
a šťastna jsem, že cit můj nepomíjí.
Ač chrabrý jste, já v lásce zvítězila,
i když jste pýchou slov mi drtil šíji
a k jiným ústa vaše byla milá.

Čím víc mě vaše pyšné srdce raní,
tím častěji mám důvod k naříkání.
Je křivdou, získá-li vás jiná paní,
ať jakoukoli zaplatí vám daní.
Jen vzpomeňte, čím na počátku byla
nám láska ta! Kéž Bůh mě povždy chrání,
abych svou vinou cit ten nerozbila.

Jak hrdinství, jež všichni uznávali,
i vaše zásluhy mě skličovaly,
neb všechny paní, zblízka nebo zdáli,
vám s vděčností i lásku za ně daly.

Tu, jež by ze všech nejvěrnější byla,
však jistě zvolíte, všech žen jsa znalý.
Kéž lásky slib bych ve vás oživila!

To, co mi dává cenu přede všemi,
je krása, rod a věrné srdce ženy.
I posílám, ať kdekoli jste v zemi,
vám tuto píseň svou, jež poslem je mi,
a znát chci, přáteli, pro něžž jsem žila,
proč krutý ke mně jste a v lásce němý
a zdali to vše pýcha způsobila.

Kéž bys mu řekla, písni, slovy těmi,
že pýcha mnohou lásku poničila.

POŠETILOST

Anonym

Protože z potěšení žiji,
přicházím nebo mizím zase,
jestliže milována zdám se.
Ať bouří déšť či hurikán,
přec velmi ráda zůstávám
nebo za volnost se vždycky biji.

Prvý

Kde působíte?

Pošetilost

Ve Francii,

v Pikardii a ve Flandrech,
v Normandii a Španělech,
u Italů i Angličanů
a jestli chci, i v Němcích stanu.
Všude si váží služeb mých.

Druhý

A v kterých domech?

Pošetilost

V největších.

Na dvoře princů, rytířů,
všude hraji podobnou hru.
Často na mnoha místech jsem
různých výsledků původcem,
neboť falešné přesvědčení
se často v hladkou pravdu mění.
Tak počiny a skutky všech
se naplní v mých podnětech,
neboť záměr i cíl mé hlavy
pod jejich čelem triumf slaví.

Biskupské mitry, všechny pušky
jsou s úřady jenom mé služby,
neb rozhodnutí veškerá
jsou v podstatě jenom má hra.
Jsem mezi lidem studentským.
Pracuji s řádem žebravým.
Nejednou najdete mé stíny
pod čapkou z vzácné kožešiny.
I hádku vnesu jedna dvě
do ženských hlav, jichž úpravě
dle mne se musí věnovati
ta, jež chce za nejlepší platit.
Stejně tak zatěžko mi není
přinutit ženy k oblečení,
jímž zpochybní i cudnost svou
s neobyčejnou ochotou.
To, co napadne hlavu moji,
pokud si přeji, pevně stojí.
Astrologie blízka mi je
i teologie mnou žije,
jakož veškerá umění,
ať mění se či nemění.
Nic žár můj zkrotit nemůže.
Sotva najdete velmože,
jenž by mi ruku nepodal,
či aby jiné přednost dal.
Hle osud, jímž jsem obdařena.

Prvý

A odkud jste?

Pošetilost

Jsem narozena
v dobách, kdy ráj ovládal zemi.

Druhý

Ach ne, to pravda jistě není,
vždyť vám je nejvýš dvacet let.

Pošetilost

Já jich mám tolik jako svět.
Mé hrátky na svědomí mají,
že Adam jablko sněd v ráji.
A hrozná Babylonská věž
je dávným podnikem mým též.
Já lvům hodila Daniela
a Šalamouna ochočila,
Dalile já jsem radila,
aby Samsona zkrotila
a díky mně za Ptolemaja
padla i Pompejova hlava.
To já Helenu unesla
a Lukrecii zabila.
I úplatky jsem rozdávala,
abych se významnější stala.
Ctili mne jako urozenou
a byla jsem jen lehkou ženou.
Já znala světa dálavy!
Mladým jsem přála zábavy,
když svou útratou nemalou
rozházeli, co prací svou
rodiče těžce shromáždili.
Každý mě hledal, co měl síly,
by neměl starost s placením.

Prvý

Vy doslova jste pro nás vším.
Co říkáš?

Druhý

Stejný názor mám.

Pošetilost

Častokrát radost vychutnám
z těch, kteří ve mně vidí klam.

Prvý

A vaše jméno?

Pošetilost

Řeknu vám,

dříve než rozloučíme se.

Myslím, že zatím máte čas.

Tak co mi říkáte?

Prvý

Já vás

zřím jako sílu svého žití,

květinu, bez níž obejítí

se nikdo z lidí nedokáže.

Jste radost, s níž mne život váže.

Druhý

Záře zářící, jež všem svítí,

nádherná barva naděje,

svit krásy, jež nám dopřeje

touhy života naplniti.